DE MIDDENSTAND IN NOOD!

DE OORZAKEN EN DE WEG NAAR EEN BETERE TOEKOMST

DOOR

A. KORTING

4e DRUK

PRIJS 10 CT.

UITG. N.E.N.A.S.U.
UTRECHT

DE MIDDENSTAND IN NOOD

De oorzaken en de weg naar een betere toekomst

Er zullen zeker in ons land weinig menschen gevonden worden, die er niet van overtuigd zijn, dat onze handeldrijvende en industrieele Middenstand danig in nood verkeert.

Aan den eenen kant zijn het de groot-kapitalistische ondernemingen met hun warenhuizen, eenheidsprijzenwinkels en filiaalzaken, die door hun kapitaalsmacht den middenstander in het nauw drijven; aan de andere zijde zijn het de werknemersgroepen en onder deze voornamelijk de Marxistische arbeiders met hun verbruiks-coöperaties, die het doelbewust op den ondergang van den Middenstand gemunt hebben.

De voornaamste oorzaak, dat de Middenstand het zoo hard te verduren heeft, ligt in de liberale vrijheidsgedachte. In naam van deze vrijheid wordt niets ongedaan gelaten wat in het belang is van de kapitalistische en arbeidersgroepen, ook al is dit met het volle besef, dat het gaat ten koste van den Middenstand. Invloed op het doen en laten van deze tegenstanders heeft de Middenstand niet. Zoowel de kapitalistische groepen als die van de arbeiders zijn politiek georganiseerd en zijn in ons parlement vertegenwoordigd; van de middenstanders kan dit laatste niet gezegd worden. Zij zijn geheel overgeleverd aan de genade van de verschillende politieke partijen in ons parlement en kunnen dan ook zonder eenig voorbehoud als een speelbal der politiek beschouwd worden. Door de crisis is de toestand van den Middenstand inmiddels nog verergerd. De inkomstenvermindering van vrijwel alle bevolkingsgroepen en vooral de werkloosheid, die in ons land een ongekende hoogte bereikt heeft, hebben de koopkracht van het publiek sterk doen verminderen, terwijl de prijsdaling der goederen de moeilijkheden voor den middenstander nog heeft doen toenemen. Hierbij komt nog, dat door dezen crisistoestand voor hem het credietrisico nog vergroot is, wat weer gepaard gaat met een stijging van het aantal oninbare vorderingen.

Voor den industrieelen middenstander, vooral op het platteland, beteekent de verarming der bevolking steeds minder werk en deze toestand wordt nog verergerd door streng doorgevoerde bezuinigingen tengevolge van de financieele moeilijkheden van vele gemeenten en andere groote werkgevers.

Werden deze mindere inkomsten nog gedeeltelijk gecompenseerd door lagere onkosten, dan zou de toestand voor velen uit den middenstand eenigszins verlicht worden, doch ook dit is helaas, op enkele gunstige uitzonderingen na, niet het geval. Huren, hypotheeklasten, gas- en electriciteitstarieven blijven vrijwel op dezelfde hoogte gehandhaafd en wat de belastingen betreft is er eerder sprake van vermeerdering dan van vermindering. In verband hiermee dient speciaal de omzetbelasting vermeld te worden, omdat het in vele zaken en bedrijven niet mogelijk is deze op het publiek te verhalen. De middenstander is daarom in vele gevallen verplicht, deze, hoe bezwaarlijk dit ook voor hem is, voor eigen rekening te nemen.

Ook de crisismaatregelen, die meestal genomen worden zonder den middenstander hierin te kennen, brengen de noodige lasten mèt zich en leggen den Middenstand steeds meer en meer aan banden.

Wel is een CRISISCREDIET ten bedrage van 2 millioen gulden voor den Middenstand beschikbaar gesteld, maar dit beteekent welbeschouwd niet meer dan een aalmoes, in vergelijking met de hulp die door de Regeering aan andere volksgroepen verleend wordt. Bovendien komen hiervoor klaarblijkelijk vrijwel alleen volkomen kerngezonde zaken in aanmerking, want tot heden is op slechts 5 % van alle aanvragen toewijzend beschikt. Het gevolg hiervan is weer, dat zij, die niet voor dezen crisissteun in aanmerking komen, hierdoor in een nòg ongunstiger positie geplaatst worden ten aanzien van hun concurrenten, die wèl van dezen steun kunnen profiteeren.

Wat de *winkelsluitingswet* betreft, deze behandelt een moeilijke materie. De praktijk toont in de eerste plaats aan, dat vele groepen winkeliers *niet* gebaat zijn bij vrije ongebonden concurrentiemogelijkheden en dat in het algemeen gesproken *een regeling* der verkoopstijden in het belang is van de winkeliers.

De wijze echter, waarop geregeld is, bleek niet vakkundig en rechtvaardig geschied te zijn.

Voor banketbakkers, voor slijters, voor een belangrijk aantal winkeliers uit de sigarenbranche en uit enkele andere branches is deze winkelsluiting een ernstige benadeeling geworden en bracht voor velen zelfs hun ondergang als winkelier.

Reeds vele jaren wordt door den Middenstand aangedrongen op wettelijke regeling van het CADEAUSTELSEL. Zonder overdrijving kan gezegd worden, dat de Middenstand *smacht* naar een wettelijke voorziening.

Vooral in dezen tijd is het een noodzakelijkheid om de levensbehoeften zoo goedkoop mogelijk te maken en het is juist het cadeaustelsel, dat vaak duur maakt en tot kwaliteitsvermindering leidt. Er is b.v. geconstateerd, dat koffie ter waarde van 45 cent met cadeaux verkocht werd voor niet minder dan 95 cent en margarine van de goedkoopste kwaliteit met cadeaux voor een prijs, die nog hooger was dan elders voor de beste kwaliteit margarine gevraagd werd.

Bovendien is het cadeaustelsel fnuikend voor vele zaken, b.v. in kramerijen, glas- en aardewerk, metaalwaren enz.

Om een klein denkbeeld te geven van den omvang, dien het cadeaustelsel hier te lande heeft aangenomen, dient het geval vermeld, dat één firma in de *levensmiddelenbranche* in één jaar tijd, uit één land voor niet minder dan *f* 368.000 aan *porcelein* heeft ingevoerd.

Door het cadeaustelsel komt jaarlijks voor millioenen aan handelswaar onder het publiek buiten medewerking van de desbetreffende distributiebedrijven. Het cadeaustelsel verdoezelt den prijs van het artikel, dat verkocht wordt, tot schade en ongerief van al degenen, die belang hebben bij een duidelijke en eerlijke prijsnoteering. Het cadeaustelsel werkt misleidend, want men geeft zoogenaamd iets cadeau, in werkelijkheid is het cadeau een ongevraagd artikel, dat men koopt. Het is speculatie op verkeerde mentaliteit van het publiek en geeft aanleiding tot verwildering der handelsmoraal. Bovendien leidt het cadeaustelsel tot de oneconomische vermorsing van artikelen in handen van volksgenooten, die er niet op gesteld zijn.

De volgende gegevens toonen duidelijk aan, hoe de opvolgende regeeringen in ons land met de belangen van den Middenstand in deze rekening hebben gehouden.

In 1927 was men het eens, dat wettelijke maatregelen genomen dienden te worden.

In 1928 werd een Staatscommissie ingesteld.

In 1930 erkende Minister Verschuur de noodzakelijkheid, dat maatregelen dienden genomen te worden, doch hij liet de zaak, zooals die was.

In 1932 werd het Nationaal Comité tot beteugeling van het cadeaustelsel opgericht.

In 1933 bood de Middenstandsraad aan den Minister van Economische Zaken een schema van wet aan.

In 1934 verklaarde Minister Steenberghe hieromtrent het volgende: „*Een regeling van het automaten- en* CADEAUSTELSEL *is zóó ingewikkeld, dat ze ernstig bestudeerd moet worden*"; m.a.w. voorloopig komt er niets van."

Wanneer men nagaat, dat het Nationaal Comité tot beteugeling van het cadeaustelsel een onderzoek heeft ingesteld bij ca. 9000 diverse instellingen en dat van het aantal ingezonden antwoorden ca. 95% tegen en slechts 2% zich vóór het cadeaustelsel verklaarden, dan krijgt men een juisten indruk, hoe dringend van de zijde der middenstanders op regeling van deze aangelegenheid gewacht wordt.

Wettelijke regeling van het UITVERKOOPWEZEN heeft ook reeds vele jaren tot de redelijke wenschen van den Middenstand behoord. Wie zou het aantal middenstanders ook maar bij benadering kunnen schatten, dat hun ondergang geheel of gedeeltelijk te wijten heeft aan misstanden, die met het uitverkoopwezen in verband staan. Hoeveel reëele zaken hebben het niet moeten afleggen

tegen de aasgieren van den Middenstand, die overal maar met hun speciale uitverkoopzaken kunnen neerstrijken en elke methode, hoe immoreel ook, in practijk brengen, als het maar geld oplevert. Hoeveel schade heeft de middenstander niet geleden door de practijken van het grootwinkelbedrijf, dat er een gewoonte van gemaakt heeft om veel te vroeg zijn seizoenopruimingen te beginnen en zoodoende den Middenstander geen gelegenheid laat om deze artikelen tegen normale prijzen te verkoopen. Jarenlang heeft hij het moeten aanzien, dat veelal onder valsche voorgevens veelvuldig, „uitverkoopen" gehouden werden, die bovendien dikwijls maandenlang duurden en daardoor het regelmatige winkelbedrijf desorganiseerden. De meest sensationeele onnatuurlijke, z.g. reclame-aankondigingen, werkende ter misleiding van het publiek en ter bevoordeeling van zichzelf, worden in het huidige demoliberale stelsel als de gewoonste zaak ter wereld beschouwd. Om deze verwilderde zeden te demonstreeren volgen enkele typeerende in werkelijkheid aangetroffen aankondigingen:

„Bombardementsuitverkoop! Sensatie-uitverkoop! Record-uitverkoop! Uitsmijtersuitverkoop! De extra-, de eenige-, de echte- en de finale uitverkoop!

Uitverkoop wegens gesprongen waterleiding! wegens omzetbelasting! wegens afloop huurcontract!

Alles tegen elk aannemelijk bod! Wij boksen alles er uit! Dit is beslist het einde! Sluiting, Sluiting! 6 daagsche recordverkoop! 10 rennersdagen! 12 koopjesdagen! Maar korten tijd om geld te maken! Hier is de prijzenmoordenaar!

Malle prijzen! Moordprijzen! Knalprijzen! boksprijzen, afbraakprijzen! Sprookjesprijzen! Smeltkroesprijzen! Stormloopprijzen! Prijzen op hun kop!"

Inderdaad slaat dit huidige systeem den loyalen middenstander dan ook „doodelijk" op z'n kop. Rondtrekkende kooplieden konden gedurende enkele dagen, hetzij in een leegstaand winkelpand, hetzij in een koffiehuis of hotel, verkoopingen of z.g. uitverkoopen houden, zonder dat hiertegen maatregelen te nemen waren.

Eindelijk is thans, na zoovele jaren van strijd, een wetsontwerp, houdende een regeling betreffende uitverkoopen en opruimingen in het winkelbedrijf, bij de Tweede Kamer ingediend.

Andere landen zijn ons ook in deze reeds lang vóórgegaan en van dit wetsontwerp kan niet anders gezegd worden, dan dat het een zwakke imitatie van de uitverkoopwetten in Duitschland is. Men stelt onwillekeurig de vraag: Waarom nu pas en zal het in dezen vorm inderdaad eenige verbetering geven?

Veel nadeel ook ondervindt de Middenstand door het HANDELDRIJVEN en VERRICHTEN VAN BETAALDE NEVENBEZIGHEDEN door OVERHEIDSPERSONEEL. Ook hieraan had de overheid reeds lang een einde moeten maken. Steeds meer en meer

gaat overheidspersoneel er toe over, hetzij op eigen naam, hetzij op dien van familieleden of kennissen, zaken te drijven of betaalde werkzaamheden te verrichten. Dit laatste komt vooral in de technische bedrijven veelvuldig voor. Het is een zeer ongelijke en oneerlijke concurrentie, daar ambtenaren en beambten deze werkzaamheden als aanvullende verdiensten beschouwen omdat zij uit hoofde van hun ambt of betrekking toch reeds voldoende inkomsten hebben. Bovendien houden zij geen rekening met alle mogelijke sociale wetten en verplichtingen.

Dringend dienen dan ook maatregelen genomen te worden om overheidspersoneel het verrichten van betaalde nevenbezigheden, het vervullen van bijbetrekkingen of het handeldrijven onmogelijk te maken.

Hierbij dient ook nog de aandacht gevestigd te worden op het verrichten van betaalden arbeid na beëindiging van de dagtaak door niet-overheidspersoneel. Deze beunhazerij schaadt de belangen van den industrieëelen middenstander, is in strijd met den geest van de Arbeidswet en daarom is aanvulling der Arbeidswet op dit punt dringend noodzakelijk.

Een verbod van gemeenteambtenaren om, buiten de gemeente waarin zij werkzaam zijn, woonachtig te zijn, dient ook in de Wet opgenomen te worden, ter wille van den plaatselijken Middenstand, evenals een verbod voor pensioentrekkenden uit openbare kassen om buitenslands te wonen. Dit laatste geldt voornamelijk voor de gepensionneerde hoogere ambtenaren, die thans veelal hun pensioenen in Brussel, Zwitserland of Zuid-Frankrijk verteren.

Het EXPLOITEEREN VAN GEMEENTEWINKELS is ook al in strijd met de levensbelangen van den Middenstand. Voornamelijk drijven de sociaal-democratische gemeenteraadsleden in de richting van overheidsbedrijven, ook op het terrein van de distributie; niet omdat dit in het algemeen belang wenschelijk is, maar omdat de Marxisten doelbewust aansturen op de vernietiging van de particuliere bedrijven.

Of de exploitatie van die gemeentewinkels loonend is of niet, of het uitvoeren van werken in eigen beheer duurder is dan bij particuliere ondernemingen, is bijzaak. Hoofdzaak is het *kapotmaken van den Middenstand, in de hoop, dat de verarmde middenstanders de gelederen van het proletariaat zullen komen versterken.*

Maar niet alléén de Marxisten hebben in deze schuld. Medeschuldig zijn de gemeenteraadsleden van alle andere politieke richtingen, die hun medewerking verleend hebben aan het totstandkomen van deze gemeentewinkels en gemeentebedrijven of die niet bij elke gelegenheid, die zich voordeed, zich met alle kracht hiertegen verzet hebben.

Wettelijke maatregelen dienen ook in het belang van den Middenstand genomen te worden ten opzichte van VESTIGING VAN

DOOR BUITENLANDERS GEDREVEN ONDERNEMINGEN. Vooral in de groote steden heeft dit euvel schrikbarende afmetingen aangenomen. Alléén in Amsterdam zijn in het tijdvak 1 Januari—31 December 1933 niet minder dan 351 zaken van buitenlanders bij het handelsregister ingeschreven. Het werkelijke aantal vestigingen is echter veel hooger, want in dit cijfer zijn de zaken van hen, die een inkomen hebben van minder dan *f* 2000,— per jaar, niet inbegrepen. Het totale aantal vestigingen van buitenlanders mag dan ook wel minstens twee maal zoo hoog geschat worden.

Het behoeft dan ook zeker geen betoog, dat de Middenstand van deze ongewenschte invasie veel schade heeft. Maar nog meer reden om hieraan paal en perk te stellen, is het feit, dat onder deze buitenlanders vele ongewenschte elementen zich bevinden en men dient er rekening mee te houden, dat het veelal speculanten zijn, die weinig te verliezen en alles te winnen hebben. Lukt het hun, dan beconcurreeren en zelfs nekken ze, zoo mogelijk, de bestaande Nederlandsche zaken; lukt het niet, dan trekken ze met veel schuld weg en probeeren het elders maar weer opnieuw.

Een verbod tot vestiging van buitenlandsche zaken moet er komen en elk dralen in deze is on-nationaal en is schade voor den gevestigden Nederlandschen middenstander.

In de ons omringende landen wordt ook in deze aangelegenheid méér voor den Middenstand gedaan. In Duitschland b.v. heeft Hitler ruim 3 maanden, nadat hij aan het bewind kwam, n.l. op 12 Mei 1933, een vestigingsbesluit voor buitenlanders afgekondigd en dit besluit is op 28 November 1933 naar de practijk herzien.

VESTIGING VAN NIEUWE ZAKEN en van NIEUWE BEDRIJVEN. Ook hieraan dient in het belang van den Middenstand paal en perk gesteld te worden. Wij wezen hierboven reeds op het euvel van vestiging van buitenlanders, dus kunnen wij deze categorie hier onbesproken laten.

In vrijwel alle branches zijn momenteel te veel winkelzaken. Velen beschouwen den winkelstand als een asyl, waarin ieder opgenomen kan worden, die in andere beroepen mislukt is. Die door genomen regeeringsmaatregelen zijn inkomsten verloor of die om een of andere reden in andere beroepen niet meer terecht kan, wordt winkelier of beoefenaar van huisindustrie. Wie zonder werk komt, begint veelal ten einde raad met zijn laatste spaarduiten een of ander zaakje en vermeerdert hierdoor de moeilijkheden van den middenstander in zijn strijd voor het bestaan, zonder in de meeste gevallen hierdoor zijn eigen zorgen te verminderen.

Een direct ingaande spertijd voor het vestigen en uitbreiden van zaken en van ambachtsbedrijven is in het belang van den Middenstand dringende noodzakelijkheid. Intusschen dienen dan voorbereidende maatregelen genomen te worden, opdat na afloop van dien spertijd een stelsel van *vestigingseischen op wettelijken grondslag* onmid-

dellijk in werking kan treden. Geen winkel of bedrijf mag dan gevestigd worden. Nieuw zijn deze ideeën niet. Het buitenland is ons ook hierin reeds lang vóórgegaan.

Voorloopig echter zal op wettelijke regeling van dit vraagstuk wel niet gerekend mogen worden. Minister Steenberghe heeft n.ml. onlangs hierover het volgende gezegd:

„De kwestie van een spertijd is zeer lastig; met alle mogelijke omstandigheden zal rekening moeten gehouden worden".

Wanneer een Nederlandsche Minister aldus spreekt, beteekent dit in de meeste gevallen: *„Voorloopig valt hierop niet te rekenen."*

VEREENVOUDIGING VAN HET INNEN VAN KLEINE VORDERINGEN wacht ook nog steeds op regeling. Herhaaldelijk is hierop bij de Regeering aangedrongen, doch tot heden nog steeds zonder succes.

Practisch zijn kleine vorderingen vrijwel niet te incasseeren, omdat hiervoor een veel te langdurige en omslachtige weg gevolgd moet worden. Bovendien loopt de eischer het risico, dat hij soms aan gerechtskosten vele malen het te vorderen bedrag betalen moet, wanneer het blijkt, dat op den schuldenaar niets te verhalen valt. Het opzettelijk wanbetalen wordt dan ook hierdoor in de hand gewerkt, omdat personen, die een te ruim begrip van eerlijkheid hebben, met deze moeilijkheden voor den schuldeischer rekening houden.

Veel kans, dat spoedig een wettelijke regeling in deze aangelegenheid verwacht kan worden, is er niet.

Minister Steenberghe heeft hieromtrent onlangs in de 2e Kamer verklaard:

„De kwestie der inning van kleine vorderingen is een zaak van interdepartementaal overleg."

De Minister had met de volgende woorden duidelijker kunnen zeggen wat hij meende: *„Voorloopig is deze kwestie van de baan."*

In het begin van deze brochure beweerden wij, dat de Middenstand als het ware doodgedrukt wordt tusschen de Warenhuizen, Eenheidsprijzenwinkels en Filiaalzaken aan den eenen en de arbeiderscoöperaties aan den anderen kant.

Nu is het heel gemakkelijk om bij de Middenstanders in het gevlei te komen door te beweren, voorstander te zijn van een algeheel verbod voor Warenhuizen, Eenheidsprijzenwinkels en Filiaalzaken. Zoo een vèrgaand besluit te nemen is niet zoo gemakkelijk, als velen wel denken. In deze aangelegenheid zal te zijner tijd een beslissing moeten genomen worden, rekening houdend met alle omstandigheden van dat oogenblik en dan zal er angstvallig voor gewaakt moeten worden, dat een uitspraak naar recht en billijkheid zal geschieden, waarbij dan als basis zal gelden, dat in ieder geval de concurrentieverhoudingen zich niet verder ten nadeele van den middenstander zullen blijven ontwikkelen, zooals dit tot nu toe onder het huidige demo-liberale stelsel het geval is geweest.

Het nationaal socialisme toch beschouwt den middenstand als een der onmisbare peilers, waarop de nieuwe staat gebouwd zal worden.

Vooropgesteld en doorslaggevend zal de inhoud van ons leidend beginsel zijn:

„HET VOORGAAN VAN HET ALGEMEEN BELANG BOVEN HET GROEPSBELANG EN VAN HET GROEPSBELANG BOVEN HET PERSOONLIJK BELANG."

Geheel in den lijn van de Nationaal Socialistische gedachte is het dat de vestiging of uitbreiding van Warenhuizen enz. afhankelijk dient gesteld te worden van de vraag of deze vestiging of uitbreiding in het algemeen belang noodzakelijk of wenschelijk is en of hierdoor geen grootere, meer algemeene belangen geschaad worden. En op grond van deze gedachte is in de omstandigheden van dit oogenblik een *verbod tot vestiging of uitbreiding van warenhuizen en eenheidsprijzenwinkels gemotiveerd en zelfs hoogst noodzakelijk.*

Vestigingsverlof voor Filiaalzaken zou slechts dan verleend kunnen worden, wanneer de wenschelijkheid en noodzakelijkheid hiervan in sociaal-economisch opzicht positief is aangetoond.

Ook is het in het belang van den Middenstand noodig, dat direct het grootbedrijf alle mogelijkheid wordt ontnomen om de concurrentiekracht te suggereeren; prijsverhoudingen te vertroebelen en door het vaststellen van minimum-winstmarges dient het verkoopen van lokmiddelen tegen dumpingprijzen tegengegaan te worden.

Ook op grond van het feit, dat Middenstandsbelangen van meer algemeen belang zijn dan die van de Warenhuizen, dient de Regeering onmiddellijk de bijkantoren der Posterijen in de warenhuizen, waarin deze gevestigd zijn: (De Bijenkorf en Gerzon) op te heffen. Op grond van dezelfde motieven dient de Regeering het tegen te gaan, dat de Spoorwegen, die toch een semi-overheidsbedrijf vormen, ten gerieve van de warenhuizen extra-treinen laten loopen, zooals reeds enkele malen geschied is.

Ontegenzeggelijk zijn er van de zijde van den Middenstand, in verband met het warenhuizenvraagstuk nog vele, zeer gegronde wenschen en eischen. Deze kunnen hier wel onbesproken gelaten worden, omdat er toch geen schijn van kans is, dat hieraan door de huidige Regeering eenige aandacht geschonken zal worden. Maatregelen, zooals thans in Duitschland tegen de warenhuizen genomen zijn, zooals het verbod van exploitatie van restaurants en levensmiddelenbedrijven en het verbod tot verrichten van ambachtswerkzaamheden, zullen hier in Nederland voorloopig nog wel tot de vrome wenschen blijven behooren.

Het zal den lezer ongetwijfeld wel interesseeren, onderstaande circulaire van het warenhuis Tietz uit Aken te lezen als bewijs, dat

onze tegenwoordige Regeering zelfs niet ongeneigd is aan buitenlandsche warenhuizen bijzondere faciliteiten toe te staan.

Of de Middenstand en vooral die uit Limburg, hiermede erg ingenomen is, valt ten zeerste te betwijfelen.

Bedoelde circulaire is gedateerd 26 October 1934 en werd op groote schaal in Limburg verspreid. Zij luidt als volgt:

„An unsere verehrten Kunden!"

Auf Grund unserer bisherigen Lieferungen nach Holland haben wir wieder *von der holländischen Regierung einen entsprechenden Betrag zur Einfuhr von kontingentierten Waren freibekommen.*

Es ist uns also möglich, Sie wieder zu bedienen und Ihnen die gekauften Waren durch unseren Lieferdienst jeden Dienstag zuzustellen. Die Formalitäten bei der Zollbehörde werden durch uns erledigt.

Wir erlauben uns gleichzeitig, Ihnen unseren Novemberkatalog beizufügen und würden uns sehr freuen, Sie in den nächsten Tagen bei uns begrüssen zu können.

Auch schriftliche Bestellungen werden von uns prompt erledigt.

Mit vorzüglicher Hochachtung!
Westdeutsche Kaufhof Aktiengesellschaft
(vorm. Leonard Tietz A.G.)
Zweigniederlassung Aachen.

Hierbij eenig verder commentaar te geven, lijkt mij overbodig.

Tevens dient onder het oog gezien te worden of het niet wenschelijk zou zijn paal en perk te stellen aan de ongebreidelde uitbreiding van den verkoop van artikelen, die niet tot de eigen branche dier respectievelijke filiaalzaken behooren.

Als voorbeeld noemen wij o.a. diverse bekende filiaalzaken in de kruideniersbranche, die behalve de artikelen, die tot genoemd vak behooren, o.m. ook wijn, melk, bier en versch fruit verkoopen.

Een bekende Rotterdamsche firma in de koek- en suikerwerkenbranche met ca. 300 filialen in ons land is er zelfs toe overgegaan om in eenige van haar Rotterdamsche levensmiddelenzaken maaltijden, bestaande uit vleesch, aardappelen en groente te leveren tegen 25 ct. met hierbij nog een spaarbon voor cadeaux. Zij beconcurreert hiermee niet alleen slagers en groentenwinkeliers, maar bindt tevens den strijd aan tegen de goedkoope restaurants en andere eetgelegenheden, die toch reeds een zwaren concurrentiestrijd te voeren hebben tegen Automatieks, Cafetaria's en dergelijken.

Ook dient de meer dan onbillijke regeling, dat filiaalzaken in de stad, waarin zij gevestigd zijn, niets van de gemaakte winst hebben

te betalen aan inkomstenbelasting, herzien te worden. Terwijl de Middenstandsbedrijven uit de gemaakte winst in de stadshuishouding het hunne bijdragen, betalen de filiaalzaken daar vrijwel niets aan mee, omdat van die zaken het Centraalbedrijf voor de gezamenlijk gemaakte winst wordt aangeslagen.

Slechts wanneer het personeel meer dan 10 man sterk is, vallen ze onder de dividend- en tantièmebelasting.

En thans dienen de VERBRUIKS-COÖPERATIES nog aan een nadere beschouwing onderworpen te worden.

Dit groote kwaad voor den Middenstand is in ons land in veel erger mate ingewoekerd dan bij oppervlakkige beschouwing schijnt.

Het doel der coöperaties is, met uitschakeling van de betreffende distributiebedrijven, diverse artikelen te leveren aan of soms ook werkzaamheden te laten verrichten voor haar leden tegen, zoo mogelijk, lagere prijzen dan bij anderen. Veelal zijn deze coöperaties aan politieke partijen verwant en de gemaakte winst komt dan geheel of gedeeltelijk aan de desbetreffende partij of vakvereeniging ten goede. Men treft dan ook meermalen in de roode Pers de mededeeling aan, dat het niet voldoende is lid van een vakvereeniging te zijn; men dient tevens als dusdanig zijn inkoopen uitsluitend bij zijn eigen coöperaties te doen.

In ons land zijn niet minder dan 420 verbruiks-coöperaties. (1933). De grootste hiervan is de „Haka" te Rotterdam, die in 1932 met de bij haar aangesloten 288 vereenigingen een totaalomzet maakte van niet minder dan *f* 18.448.000. De omzet over 1934 zal ongeveer 20 millioen bedragen.

Bij den Centralen Bond van Nederlandsche Verbruiks-Coöperaties (een instelling van de S.D.A.P.) zijn 143 coöperaties aangesloten met 216.114 leden.

Speciaal mag hierbij wel vermeld worden, dat de Arbeiders Jeugd Centrale (de A.J.C.), die nog wel *gesubsidieerd wordt door het Nationaal Crisis Comité en meedeelt in de opbrengst van de geluksteleg rammen*, in haar verkoopcentrale de navolgende omzetten behaald heeft:

1931	*f* 103.519,65
1932	- 88.745,98
1933	81.173,17

Van de coöperatieve vereeniging voor Spoorwegpersoneel „Voor Allen" dient vermeld te worden, dat deze van de Spoorwegen, waarvan de tekorten voor rekening van de belastingbetalers zijn, diverse faciliteiten geniet, o.a. vrij vervoer van al haar zendingen.

In vele groote bedrijven, bankinstellingen enz. komen personeelcoöperaties voor, die veelal in enkele courante artikelen een kleine voorraad houden, doch waarvan het voornaamste doel is, bij diverse fabrikanten, grossiers en winkeliers kortingen en reducties voor haar leden te bedingen.

Alhoewel de coöperaties haar grootsten aanhang vinden onder de sociaal-democraten, komen ze onder alle andere richtingen eveneens voor. Zoowel onder de Protestanten als onder de Katholieken (in het Katholieke Limburg en Brabant zijn ruim 100 verbruikscoöperaties) vindt men verscheidene coöperatieve vereenigingen, waarvan velen met een zeer beduidenden omzet.

De roode verbruikscoöperaties hebben voor haar propaganda geregeld de beschikking over de Vara-microfoon (het z.g. coöperatiekwartiertje), doch wanneer een van de Middenstandsbonden hiervan eens een enkele keer gebruik wenscht te maken, kan dit alléén geschieden met welwillende medewerking van een of andere omroepvereeniging.

De hoogst unfaire wijze waarop geregeld in woord en geschrift en ook via de Radio, propaganda gemaakt wordt voor de coöperaties, moet elk weldenkend mensch met walging vervullen. Vooral van socialistische zijde wordt het veelal voorgesteld of de verbruikscoöperaties de eenige aan te bevelen gelegenheden zijn voor het doen van inkoopen en of alle winkeliers bedriegers, gewetenlooze vervalschers en smeerpoetsen zijn.

Een van de vele bewijzen, dat de opvolgende Regeeringen der laatste jaren totaal geen oog hadden voor de belangen van een zeer groote groep Middenstanders is wel de heffing der PERSONEELE BELASTING voor KOFFIEHUIZEN, RESTAURANTS, enz.

De strijd tegen deze onbillijke belasting dateert reeds van het jaar 1896 en heeft eerst in 1934 tot eenig resultaat geleid.

Vóór den oorlog heeft de toenmalige Minister van Financiën, Mr. Kolkman, reeds erkend, dat deze belasting feitelijk een verkapte bedrijfsbelasting was. In de oorlogsjaren wilde Minister Treub de personeele belasting radicaal wijzigen, doch zijn wetsontwerp heeft nimmer het Staatsblad bereikt. Bij de behandeling van een desbetre fend wetsontwerp in 1919 heeft Abr. Staalman een amendement bij de Kamer ingediend om koffiehuizen enz. gelijk te stellen met industriewerkplaatsen, maar het werd verworpen met 36 tegen 20 stemmen (tegen: rechts en 7 Soc. Dem.). Een tweede amendement om koffiehuizen enz. met winkels gelijk te stellen werd eveneens verworpen en wel met 31 tegen 28 stemmen (rechts tegen, links vóór).

In1929, bij de herziening van de financieele verhouding tusschen Rijk en Gemeenten, werd wederom een amendement Staalman, om geen belasting te heffen van lokaliteiten, die voor het uitoefenen van een bedrijf of beroep gebezigd worden, verworpen. Tegen stemden de S.D.A.P., de Vrijheidsbond, de A.R. en ook de R.K. *alhoewel par. III, punt* 10 *van het Program* 1929 *der R.K. Staatspartij luidt*:

„Afschaffing der personeele belasting op lokaliteiten, waarin beroep of bedrijf wordt uitgeoefend.”

Wel een zeer duidelijk bewijs, hoe weinig men op het program van politieke partijen vertrouwen kan.

Thans is het eindelijk zóó ver, dat de gemeenten vrij zijn om de personeele belasting op Koffiehuizen, Restaurants enz. met ingang van 1934 naar $^1/_3$ of $^2/_3$ der huurwaarde te heffen.

Maar ook deze schijnbare verbetering blijkt grootendeels een wassen neus te zijn. Slechts een 200-tal gemeenten heeft totnogtoe van deze bevoegdheid gebruik gemaakt. Doch sterker nog is het feit, dat de Minister zich verzet, wanneer een gemeente, van de bevoegdheid, haar in deze gegeven, gebruik maakt.

In de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 24 Jan. 1935 komt n.l. het volgende bericht voor:

> GOES. Eenige maanden geleden besloot de gemeenteraad om café's, wat de personeele belasting betreft, gelijk te stellen met winkels en deze belasting dus voor deze inrichtingen met $^1/_3$ te verminderen.
>
> DE MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN HEEFT VIA GED. STATEN IN OVERWEGING GEGEVEN DIT BESLUIT IN TE TREKKEN, gezien den financieelen toestand van de gemeente.
>
> De Raad weigerde dit echter en ging bij de Kroon in beroep. Thans heeft de Kroon het besluit van den Raad goedgekeurd.

Dat de Kroon het besluit van den Raad van Goes goedkeurde, doet niets af aan het feit, dat de Minister in dit geval volkomen in strijd handelde met de belangen van een groote groep Middenstanders.

Het café- en restaurantbedrijf behoort dan ook zeker onder de Middenstandsbedrijven, die het momenteel het hardst te verduren hebben. Hiermede willen wij echter geenszins beweren, dat andere categoriën Middenstanders het zooveel minder moeilijk hebben.

Men zie maar eens het groot aantal leegstaande winkelhuizen; de eindelooze opruimingen; de vele liquidaties van eertijds solide, bekende firma's; de steeds grooter wordende lijst van faillissementen in onze dagbladen (2729 in 1929 tegen 4660 in 1934); de vele schreeuwende aanplakbilletten op de ruiten, en reclameborden tegen de gevels met den luguberen tekst: „aangekocht door de bekende („beruchte" was hier beter op z'n plaats) kooplieden."

Al deze dingen zijn niet alléén teekenen van den crisistijd; het zijn verwijten aan de kortzichtigheid en het egoïsme van een deel der middenstand; het zijn beschuldigingen aan het adres van de politieke partijen; het zijn aanklachten tegen de regeeringen der laatste jaren.

Hoe zijn de minddenstanders in het parlement vertegenwoordigd?

Ofschoon ongeveer $^1/_7$ deel van onze bevolking uitmakend, hebben zij er tot voor kort weinig of niets voor gevoeld, zich politiek te orga-

niseeren. Zij zijn versnipperd en verdeeld en kunnen noch in Parlement noch in Regeering vertegenwoordigers van hun stand aanwijzen. Met de verkiezingen brachten zij hun stem uit op een of andere politieke partij, die hun gouden bergen beloofde en die na de verkiezingen geen nota meer van hen nam. Vrijwillig hebben zij zich afhankelijk gemaakt van den goeden wil van hun politieke partij en van de nukken van hun politieke partijleiders.

De laatste 30 jaren hebben de achtereenvolgende Regeeringen weinig of geen aandacht aan de belangen van den Middenstand geschonken; zij hebben zelfs in vele opzichten die belangen verwaarloosd! Meermalen namen zij zelfs maatregelen, die dwars tegen de belangen van den Middenstand ingingen. Reeds in 1903 heeft de groote Leider der A.R. Partij Dr. Abr. Kuyper hier tegen met de volgende uitspraak gewaarschuwd:

> „Een regeering zou aan een bedenkelijke eenzijdigheid mank gaan, indien zij alléén belang stelde in dat deel der natie, dat als arbeidersstand bekend staat; daarentegen niets gevoelde voor de levensbelangen van den Middenstand, die een niet minder groot deel van de Natie inneemt."

Deze uitspraak is volkomen van toepassing op onze huidige Regeering en haar voorgangers.

Alhoewel haar schuld tegenover den Middenstand daarom niet minder is, is haar houding toch wel verklaarbaar.

Zooals de Kamerleden de gevangenen zijn van hun kiezers, is de Regeering dit van de groote politieke partijen. Haar geheele doen en laten wordt bepaald door deze vraag:

„Wat willen de groote partijen en wat kunnen wij doen, zonder den steun der groote partijen te verliezen?

En ten opzichte van den Middenstand komt hier nog bij, dat geen Regeering iets van een ongeorganiseerden en versnipperden Middenstand te vreezen heeft.

Maar, niettegenstaande dit, schijnt er toch ten opzichte van den Middenstand een kentering in de politieke activiteit van de verschillende partijen te zijn ontstaan.

Gij Middenstanders, die tot heden weinig of niets aan de politiek gedaan hebt; gij wordt thans door den ernst der tijden wakker geschud en zult bemerken, dat èn Kerkelijken èn Liberalen èn zelfs de Sociaal Democraten allen plotseling zoo vreeselijk met uw lot begaan zijn.

Alle partijen, waarin tot heden geen plaats voor U was of waarin men U hoogstens als stemvee kon gebruiken, maken zich op U thans een: „Weest welkom" toe te roepen. Nu zij bemerken, dat het Nationaal-Socialisme in aantocht is, hebben zij U noodig om hun partijbelang, hun eigenbelang op den been te houden en wanneer dan, mede door U, hun belangen weer veilig gesteld zouden zijn, dan

zult gij als dank, weer aan uw lot worden overgelaten, zooals voorheen.

Het is waar, dat sinds jaren diverse vereenigingen en organisaties van Middenstanders actie voeren tegen allerlei mistoestanden. Maar met welk resultaat? En hoe? Vaak heeft men in een middenstandsbedrijf wel een tiental patroonsbonden, die vaak een belangrijk deel van hun activiteit zoek brengen met het bekampen en weren van de zustervereenigingen. Zoo heeft men bij de bakkers b.v. de organisatie „De Voorzorg", waarin veel middel- en kleinbedrijf, een vereeniging voor het grootbedrijf, een R.K. vereeniging, een christelijke vereeniging, een Israëlitische vereeniging, een vijftal buurtvereenigingen met buurtbelangen en een vereeniging van zg. afhaalbakkerijen.

Deze vereenigingen hangen onderling als droog zand aan elkander, hebben vaak naijver op elkaar en hebben bewezen ook ondanks tijdelijke samenwerking niet de macht te hebben om de bakkers een menschwaardig bestaan te kunnen verzekeren.

Steeds duidelijker wordt het, dat het niet langer meer gaat om enkele misstanden uit den weg te ruimen, maar dat het gaat OM HET BESTAANSRECHT VAN DEN MIDDENSTAND, die van alle kanten belaagd wordt. Grootkapitaal en Democratie hebben den Middenstand tusschen zich genomen en zijn bezig hem te kraken.

Wat heeft de Middenstand in deze omstandigheden te doen?

Moet hij nog langer, innerlijk verdeeld over een groot aantal organisaties, als afzonderlijke volksgroep strijden voor zijn rechten en voor zijn bestaan?

Moet hij maar doorgaan met het houden van congressen en betoogingen, waar niemand zich iets van aantrekt?

Moet hij nog langer verzoekschriften en telegrammen aan de regeeringen zenden met de wetenschap, dat deze in den kortst mogelijken tijd naar den prullenmand verhuizen?

Moet hij maar doorgaan met zoo nu en dan een vertegenwoordiger van zijn bond naar Den Haag te sturen, om daar op een fatsoenlijke wijze met een kluitje in het riet te worden gestuurd?

Of zal de Middenstander eindelijk ook eens de oogen openen en de werkelijkheid willen gaan inzien.

Zal hij willen inzien, dat hij het SLACHTOFFER is van het tegenwoordige demo-liberale stelsel?

Zal hij willen inzien, dat hij niet meer is dan een van die vele losse groepen in het hopeloos verdeelde, verbrokkelde en verscheurde Nederlandsche Volk?

De Middenstander heeft recht op een bestaan; hij heeft de plicht te zorgen voor zijn onderhoud en voor dat van zijn vrouw en kinderen. Maar als hij dat beseft, dan dient ook hij den eenigen weg te volgen, die hem uit het moeras leidt en die hem naar een betere toe komst zal voeren.

De Middenstand is ziek, omdat het Nederlandsche Volk, de Nederlandsche Staat ziek is.

Met een variant op het gezegde: „In een gezond lichaam, een gezonde geest" zou men ook kunnen zeggen:
„IN EEN GEZONDE NEDERLANDSCHE NATIE EEN GEZONDE NEDERLANDSCHE MIDDENSTAND".

En wil de Nederlandsche Middenstand weer gezond worden, dan moet hij er aan meewerken, dat de Nederlandsche Staat weer gezond wordt.

Het demo-liberale stelsel heeft de Nederlandsche Middenstand ten onder gebracht en zal niet bij machte zijn, hem er weer bovenop te helpen. Hiervoor is een ander, een beter stelsel noodig. Een stelsel, niet van elkaar op leven en dood bestrijdende politieke partijen, maar een stelsel, dat het geheele Nederlandsche Volk als één en ondeelbaar beschouwd. Een stelsel, niet zooals het demo-liberale, dat in practijk brengt: „Verdeel en heersch en ieder voor zich", maar een stelsel, dat uitgaat van de gedachte:

> Voor het zedelijk en lichamelijk welzijn van een volk is noodig een krachtig Staatsbestuur, zelfrespect van de Natie, TUCHT, ORDE, SOLIDARITEIT van alle bevolkingsklassen en het vóórgaan van het algemeen belang boven het groepsbelang en van het groepsbelang boven het persoonlijk belang. (Het leidend beginsel der Nationaal Socialistische Beweging).

En daarom moet de Middenstander zich los maken van het tegenwoordige demo-liberalisme en meewerken aan het tot stand komen van een gezonde, solidaire, nationale volksgemeenschap.

In de Nederlandsche Nationaal Socialistische Volksgemeenschap is de Middenstand niet langer een op zichzelfstaande, aan zijn lot overgelaten groep, maar een organisch deel van het geheele Nederlandsche Volk.

In den Nederlandschen Nationaal Socialistischen Staat neemt de Middenstander voor 100 % de plaats in die hem toekomt en is hij niet meer afhankelijk van den goeden wil van zijn politieke partij of van de nukken van zijn politieke partijleiders.

In den Nederlandschen Nationaal Socialistischen Staat krijgt het groot-kapitaal niet langer de gelegenheid om ten eigen bate den Middenstand te verdrukken.

In den Nederlandschen Nationaal Socialistischen Staat zal het uit zijn met de beunhazerij van de coöperaties der arbeiders- en andere partijen.

De politieke bonzen, die tot heden OVER U, ZONDER U, en TEGEN U beslist hebben, hebben dan hun rol uitgespeeld. En daarvoor in de plaats komen dan in de corporatieve vertegenwoordigingen de beste en bekwaamste Middenstanders naar voren om de belangen van hun stand te behartigen.

Welnu Middenstanders, wat wilt gij?

In de komende tijden zal over het lot van ons Volk, dus ook over uw lot beslist worden. Wilt gij U aan de verantwoordelijkheid voor de toekomst, van ons Volk onttrekken door op een afstand te blijven staan of als zelfstandige groep een dwazen en afmattenden strijd blijven voeren tegen alle mogelijke andere zelfstandige groepen?

Of wilt gij de muren helpen afbreken, die in ons land om alle mogelijke klassen en groepen opgetrokken zijn en U voegen bij de vele duizenden oprechte Nederlanders, die U reeds zijn voorgegaan op den weg naar een betere, nieuwe Maatschappij?

Gij, Middenstanders, aarzelt niet langer, sluit U aan bij ons, strijdt samen schouder aan schouder mèt ons, in trouwe kameraadschap, voor de vernieuwing van het Nederlandsche volk, voor de toekomst van uzelf, voor de toekomst van uw gezin.

Hou-Zee!

85